

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології
Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ:

Релігійна етика

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Освітньо-наукова програма: 231 «Соціальна робота» Спеціальність: 231
«Соціальна робота»

Галузь знань: 23 Соціальна робота

Форма навчання: денна.

Затверджено на засіданні кафедри
філософії, соціології та
релігієзнавства
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Релігійна етика
Викладач (-і)	Білоус Світлана Іванівна
Контактний телефон викладача	59-60-15 (кафедра філософії, соціології та релігієзнавства)
Е-mail викладача	svitlana.bilous@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний / заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/5554
Консультації	День семінару
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>«Релігійна етика» спрямована познайомити студентів зі регулятивною функцією релігії. Вивчаючи базові догматичні засади віровчення, що важливе місце відводять поглядам на стосунки «людина-Бог», «людина-людина», «людина-суспільство», студенти формують цілісне бачення релігійно-моральних уявлень людей різних національностей, держав. Студенти зможуть використати отримані знання у можливій комунікації з представниками багатьох релігій, розвитку професійних навичок.</p> <p>Структурно, курс передбачає 12 год. лекційних та 18 годин семінарських (30 аудиторних годин), а також 60 годин відводиться на самостійну роботу студента.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета: формування і розвиток уявлень про морально-етичну систему релігій світу.</p> <p>Цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вивчення релігійно-етичних настанов найбільш відомих національних та світових релігій; - Вміння визначати порівняльні аспекти релігійної етики; - Вміння ставити поняття й образ людини в центр уваги світоглядних систем; - Вміння самостійно аналізувати доцільність тих чи інших релігійно-етичних настанов для людини; - Вміння визначати переваги й недоліки вивчення християнської етики в школі. - Духовний розвиток і збагачення морально-етичних цінностей особистостей студентства. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>	

PH-1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

PH-4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	Соціальна робота	3	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Предмет та завдання "Релігійної етики". Категорійно-понятійний апарат дисципліни. Актуальні питання релігійної етики. Розуміти основні релігієзнавчі категорії і поняття, що стосуються релігійних процесів суспільства та найбільш поширених релігій світу.	2	4	10
Тема 2. Релігійно-етичні настанови Давнього Сходу в умовах сучасності. Знати морально-релігійні заповіді національних релігій Сходу, а також буддизму як світової релігії	2	2	10
Тема 3. Заповіді моралі й етичні настанови юдаїзму. Ознайомитись із системою вірувань і морально-етичними настановами юдаїзму.	2	2	10
Тема 4. Віровчення й етика християнства. Закріпити знання про особливості віровчення й морально-етичні настанови у християнстві.	2	4	10
Тема 5. Релігійна (християнська) етика в світській школі: зміст вивчення, особливості викладання. З'ясувати аргументи «за» і «проти» вивчення християнської етики в школі. Визначити особливості викладання релігійної (християнської) етики в світській школі.	2	4	10
Тема 6. Мусульманська етика й мораль в умовах сучасності. Вивчити базові віросповідні засади й основні морально-етичні настанови ісламу	2	2	10
ЗАГ:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Поточні оцінки в електронному журналі виставляються в шкалі 100 б.</p> <p>Максимальна кількість балів (вага) за роботу студентів протягом семестру під час таких форм роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • семінарські заняття – 50 балів. • тестові відповіді – 40 балів • контрольна робота– 10 балів <p>Разом, максимальна кількість балів за навчальну активність студентів протягом семестру – 100 балів.</p> <p>Тестовий контроль здійснюється на платформі d-learn (підготовлений згідно вимог d-learn).</p> <p>Контрольна робота – теж здійснюється у вигляді тестів на платформі d-learn.</p> <p>100-бальна шкала тестів .</p> <p>При виставленні підсумкової форми контролю (мінімум 50 балів, максимум 100 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), отримані на поточному усному й тестовому опитуванні, а також при виконання контрольної роботи й самостійної роботи студентів.</p> <p>Студент, який не набрав мінімальних 50 залікових балів (з можливих 100 балів) за відомістю №1, користується повторним правом на складання заліку за відомістю №2. Третя спроба за відомістю №3 передбачає обов`язкове комп`ютерне тестування.</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Письмові роботи (реферат, есе, презентація) виконуються в рукописному або ж в електронному вигляді. Обсяг довільний, водночас із розкриттям змісту досліджуваної теми, питання.</p> <p>Письмові роботи зазвичай готуються як підготовка до заняття.</p> <p>ПРЕЗЕНТАЦІЇ</p> <p>Теми для презентацій з «Релігійної етики» розміщені на d-learn .</p> <p>Формат презентації – Power Point / формат есе – Word</p>

	<p>Орієнтовний загальний обсяг слайдів презентації: 20; обсяг есе 3-4 сторінки</p> <p>Структура змісту презентацій:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Актуальність теми дослідження / питання для обговорення 2) Висвітлення змісту. Зацікавленість студента змістом. Компетентність. 3) Висновки, власна думка автора презентації. 4) Актуальна література, джерела, ресурси. 5) Представлення і захист презентації/ есе . <p>·</p> <p>ЕСЕ</p> <p>Вимоги до написання есе / есе-проєкту :</p> <p>Мова есе – українська.</p> <p>Жанр написання есе: твір-роздум.</p> <p>Обсяг есе – 2-3 сторінки друкованого тексту (А4, поля – 2 см, шрифт – 14, інтервал – 1,5).</p> <p>У тексті презентації / есе забороняється запозичення та копіювання з робіт інших виконавців.</p>
Семінарські заняття	<p>На семінарських заняттях передбачено такі види роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Усні відповіді, доповнення, бесіда, дискусії, представлення есе. 2) Тестові завдання 3) Проектна діяльність. <p>Контрольна робота - у тестовому форматі в системі d-learn. Тематика контрольної роботи – «Етика національних і світових релігій в умовах сучасності».</p> <p>На семінарських заняттях відбувається поточне опитування щодо засвоєного матеріалу, розкриття навчально-пізнавального потенціалу студентів, актуалізація релігієзнавчих зацікавлень.</p> <p>Виконання тестових завдань дозволяється як аудиторне, так і онлайн.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Допуск до поточного контролю – відсутність пропусків без поважної причини, або ж відсутність невідпрацьованих пропусків.</p> <p>Допуск до складання контролю за талоном 2 – не менше ніж 26 б.</p> <p>Зараховано – 50 балів (мінімум), 100 балів (максимум).</p>
Підсумковий контроль	залік
7. Політика навчальної дисципліни	
<p>Українська мова навчання.</p> <p>Вітається активність у навчанні, зацікавленість курсом, ініціативність у дискусіях; висловлення власної точки зору й висновків на досліджувані питання; вітається робота з основною літературою, додатковими ресурсами, джерелами, актуальними матеріалами.</p> <p>Особистісно- та студентоцентроване навчання. Повага честі і гідності кожного учасника навчального процесу.</p>	

Академічна доброчесність.

- Повага до всіх учасників освітнього процесу;
- Сприйняття й толерантність до представників різних світоглядів;
- Забороняється плагіат у підготовці і представленні робіт.

Пропуски занять (відпрацювання).

Відпрацювання пропущених занять через опрацювання матеріалів лекцій, рекомендованої літератури

Виконання завдання пізніше встановленого терміну. Дозволяється, але у зв'язку з поважної причини, підтвердженої документально.

- **Невідповідна поведінка під час заняття.** забороняється зневага до когось з учасників освітнього процесу;
- забороняється некоректні вислови, агресивні прояви поведінки

Можливість додаткових балів: участь у студентських конференціях з дисципліни: 10 б.

8. Рекомендована література

Методичне забезпечення

Рекомендована література

Основна

1. Азаренкова А. Релігійна освіта в сучасній школі України // https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/83161/1/Azarenkova_Relihiina_osvita.pdf
2. Тетерятников К. Українські реалії і протестантська трудова етика як результат Реформації / Епоха Реформації та сучасна Україна // http://historic.pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/%D0%90%D0%BA%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB_%D0%BF%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-2017-%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82.pdf#page=217
3. Марченко О. Релігійно-етичні засади та особливості господарської етики буддизму . http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/43_2022/14.pdf
4. Мештанов А. Релігійна етика як релігійно-філософський феномен: спроба філософської рефлексії // Українознавчий альманах. Випуск 31. – С.106-113. https://www.researchgate.net/publication/369007043_RELIGIOUS_ETHICS_AS_A_RELIGI

О-

PHILOSOPHICAL PHENOMENON AN ATTEMPT AT PHILOSOPHICAL REFLECTI
ON

5. Кришмарел В. Ю. Релігійна етика чи релігійна освіта? точки дотику та методологічні проблеми впровадження // <https://lib.iitta.gov.ua/2179/1/%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B3.pdf>
Макс Вебер. Господарська етика світових релігій. Вступ // <http://litopys.org.ua/weber/wbs15.htm>
6. Кришмарел В. Ю. Основи релігійної етики, 5 кл. : підручник предмету за вибором для учнів 5 класів загальноосвітніх навчальних закладів / В. Ю. Кришмарел. – К. : Видавничий дім «Сам», 2017. — 128 с.
7. Онищенко В. Д. Християнська етика: навчальний посібник для викладачів – Львів, 2015. // <https://lib.iitta.gov.ua/11318/1/%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%92.%20%D0%A5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82.%20%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0-2014.pdf>

Додаткова:

1. Барабаш О. В., Качурова С. В., Титов В. Д. Релігієзнавство. Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За ред. проф. В. Д. Титова. — Х., 2004. — 272 с. / Режим доступу: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI_2009/Religa_2004.pdf
2. Кучера Т. М. Релігієзнавство [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Т. М. Кучера — К. : КНЕУ, 2016. — 95 с. // <https://core.ac.uk/download/pdf/197270159.pdf>
3. Закон України про свободу совісті та релігійні організації № 987-ХІІ / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text>
4. Опанасюк В. В. Історія світових релігій. Формування догматики та культу : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Суми: СумДУ, 2013. – 110 с. // https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/30587/3/History_of_religions.pdf;jsessionid=1E5802B700C31EA DD02CE2699DBCF34D
5. Релігієзнавство: Навчально-методичний посібник / Н. І. Гончарова. — Одеса, 2017. — 116 с. // Режим доступу: <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/672/1/Honcharova%20Religious%20st>

udies.pdf

6. Стоцький Я. В. Релігієзнавчий словник і хронологія найважливіших дат з історії релігій до курсу «Релігієзнавство». – Тернопіль, 2011. – 56 с. / Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/20566/1/slovnnyk.pdf>
7. Біблія. Переклад о. Івана (Хоменка) (коментар проф. Д. Степовика) // Доступно: http://ukrbible.at.ua/load/zavantazhiti_ukrajinsku_bibliju/skachaty_ukrajinsku_bibliju/biblija_pereklad_o_ivana_khomenka_pdf_djvu_doc_htm/7-1-0-174
8. Баптизм // Велика українська енциклопедія. Доступно: <https://vue.gov.ua/%D0%91%D0%B0%D0%BF%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%BC>
9. Головащенко С. Історія християнства. К., 1999. – 352 с.
10. Ігнат'єва О. С. Англiканство // Велика українська енциклопедія. Доступно: <https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D1%96%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE>
11. Катехизм Католицької Церкви. [Б. м.] : Синод Української Греко-Католицької Церкви, 2002. 772 с.
12. Латигіна Н.А. Іслам: шлях крізь століття : монографія / Н.А. Латигіна. – Київ, 2016. – 360 с.
13. Лубський В.І. Іслам: історія і сучасність. Навчально-методичний посібник. К., 2014. – 632 с.
14. Луцюк М.В. Юдаїзм. Доступно: <https://vue.gov.ua/%D0%AE%D0%B4%D0%B0%D1%97%D0%B7%D0%BC>
15. Мельник В. М. Свята божественна літургія у розумінні мирянина. – К. 2015. – 276 с.
16. Предко О.І. Адвентизм // Велика українська енциклопедія. Доступно: <https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%B4%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%BC>
17. Присухін С. І. Лютер, Мартін // Велика українська енциклопедія. Доступно: <https://vue.gov.ua/%D0%9B%D1%8E%D1%82%D0%B5%D1%80,%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%82%D1%96%D0%BD>
18. Титаренко В.В. Арістова А.В. Буддизм // Доступно: <https://vue.gov.ua/%D0%91%D1%83%D0%B4%D0%B4%D0%B8%D0%B7%D0%BC>

19. Християнська сакральна традиція: історія і сьогодення. Матеріали Міжнародної наукової конференції, м. Львів, 6-7 грудня 2013 р. - Львів, 2013. - 262 с.
20. Христокін Г.В. Православ'я / Доступно: https://vue.gov.ua/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%27%D1%8F#.D0.9E.D1.80.D0.B3.D0.B0.D0.BD.D1.96.D0.B7.D0.B0.D1.86.D1.96.D0.B9.D0.BD.D0.B0_.D1.81.D1.82.D1.80.D1.83.D0.BA.D
21. Шевченко В. М. Словник-довідник з релігієзнавства. – К. : Наук. думка, 2004.
22. Якубович М. Я. Іслам в Україні: історія і сучасність / Михайло Якубович. — Вінниця, 2016. — 264 с.
23. Ямпольська Л. М. Іслам і сучасний світ: Навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету / Л. М. Ямпольська. – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2017. – 190 с.
24. Яроцький П.Л. , Присухін С.І., Арістова А.В. Католицька церква / Доступно: https://vue.gov.ua/%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0_.D1%86%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%B2%D0%B0#.D0.86.D1.81.D1.82.D0.BE.D1.80.D0.B8.D1.87.D0.BD.D0.B0_.D0.B4.D0.BE.D0.B2.D1.96.D0.B4.D0.BA.D0.B0
25. Яроцький П.Л. Кальвінізм // Велика українська енциклопедія. Доступно: <https://vue.gov.ua/%D0%9A%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%B2%D1%96%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BC>

Інформаційні ресурси

1. Релігійно-інформаційна служба України // <https://risu.ua/>
2. Українська релігієзнавча енциклопедія // <https://ure-online.info/encyclopedia/ukrayinska-asotsiatsiya-religiyeznavsiv-uar/>
3. Українська асоціація релігієзнавців // <https://ukreligieznavstvo.wordpress.com/uar/>
4. Українське релігієзнавство. Науковий журнал. // Доступно: <https://uars.info/index.php/uars>
5. Релігійна свобода. Науковий журнал. // Доступно: <https://uars.info/index.php/rs>

Викладач: Білоус С.І., доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства